

Notat

Dato: 24.02.2016
Arkivsak: 2015/11453-23
Saksbehandlar: adelan

Til: Hordaland fagskulestyre

Frå: Fylkesdirektør opplæring

Komande stortingsmelding for fagskulane hausten 2016

Bakgrunn

Hordaland fagskulestyre vedtok 26.01.2016 følgjande under ymse:

Vedk. komande Stortingsmelding om fagskulen:

Styreleiar ber om sak til neste styremøte om status og forslag til korleis Fagskolane i Hordaland kan posisjonera seg og vera offensiv og dermed få innverknad på innhaldet i meldinga. Styreleiar ber og om innspel frå styret.

15. desember 2014 kom *NOU 2014:14 Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg* (NOU:14), og høringsfristen var sett til 25.03.2015. Utvalet som utarbeidde NOU:14 peikar mellom anna på fleire område som kan betrast for å gjere fagskulen sin plass tydeleg og for å heve skuleslaget sin status i det norske utdanningssystemet.

Utvalet føreslår at ei rekkje tiltak må setjast i verk for at fagskulane skal få sin rettmessige plass i utdanningssystemet. Tiltaka har følgjande hovudoverskrifter og vert her summert:

1. Ein synleg fagskule og fagskulen sin status
 - Fagskuleutdanninga må gjerast meir attraktiv og synleg. Her må myndigheiter, fagskulane og arbeidslivet bidra. Arbeidslivet må bevisstgjere seg dei moglegheitene som fagskuleutdanninga gjev. Myndigheitene må leggje til rette slik at fagskuleutdanninga blir ein høveleg utdanningsveg med føreseielege overgangar, der studentrettigheiter står sentralt (NOU:14 s. 86).
2. Kvalitet, relevans og arbeidslivstilknytting
 - Det er naudsynt å utvikle fagskulen til eit skuleslag med høg kvalitet og relevans som er godt kjent og godt omtykt i arbeidslivet og i befolkninga. Relasjonane til arbeidslivet må styrkast og gjerast meir systematiske. Fagskulen si lovfesta kopling til arbeidslivet tilseier at omgrepa kvalitet, relevans og arbeidslivstilknytting er uløseleg knytt saman. Ansvar for å løyse utfordringane på dette feltet krev ansvarleggjering og bevisst politikk, handling frå myndigheitene, fagskulane og aktørane i arbeidslivet. Eit anna viktig tiltak for å auke kvaliteten og relevansen er etter utvalet si mening å styrke skulane sin administrasjon og det pedagogiske miljøet. Ein reduksjon i talet på skular vil vere heilt naudsynt for å oppnå

dette. Verkemiddel for å oppnå sterke einingar vil vere reglane for akkreditering, eigarforhold og finansiering. [...] (NOU:14 s. 105).

3. Finansiering

- Utvalet har gjort greie for alternative finansieringsordningar for fagskular. Finansieringa skal fyrst og fremst sørge for at statens midlar vert nytta på ein mest mogleg effektiv måte gjennom god og høveleg drift og utvikling. For å få ei ny finansieringsordning til å bidra til denne målsettinga, må ein også gjere noko med organiseringa av forvaltninga av fagskulane og korleis ein dimensjonerer både talet på fagskular og utdanningskapasiteten ved fagskulane. Mange av tiltaka er knytt tett saman og vil ikkje gje ønska effekt utan at tilhøyrande tiltak vert sette i verk.

Det har vore viktig for utvalet at dei alternative finansieringsordningane ikkje skal vere det primære verkemiddelet i utviklinga av utdanningskvaliteten ved fagskulane. Utvalet meiner at ei tettare kopling mellom departementet med eit heilskapleg sektoransvar, og fagskulane, vil bidra til ei betre styring og utvikling av fagskulesektoren. Utvalet vurderer også at det vil vere viktig å løfte fram fagskulane som ei sjølvstendig utdanning i statsbudsjettet ved å synleggjere fagskulane som eit eige programområde.

Utvalet har lagt fram alternative finansieringsordningar for fagskulane. Etter utvalet si vurdering er dei alle relativt enkle finansieringsordningar som oppfyller krava og forventningane som er lagt for desse. Utvalet er også av den oppfatning at finansieringsordningane er dynamiske på den måten at dei med enkle grep vil kunne verte tilpassa endringar skapt av ytre faktorar, både ved endringar i etterspurnad og tilbod av fagskuleutdanning, og ved behov for endringar i insentivstrukturen overfor fagskulane. Utvalet ønskjer også at finansieringa av private fagskular bør betrast, og at dei bør inkluderast i finansieringsordninga (NOU:14 s. 121).

- Utvalet beskriv som nemnt tre modellar for finansiering av fagskulane, men anbefaler modell 3 «Kandidat-studentmodellen med utviklingsmidlar». Denne modellen baserer seg på at fagskulane vert gjeve tilskot etter både kor mange studentar som er i utdanning (grunntilskot), og kor mange som fullfører ei fagskuleutdanning (resultatstyring). I tillegg kan det verte gjeve utviklingsmidlar retta mot investeringar og kvalitetshevande tiltak. Modellen føreslår at det skal vere eit øvre tak på kor mange studentar ein institusjon kan ha, og skulen må såleis søkje departementet om midlar til oppretting av nye studieplassar.

NOU:14 finn ein her:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/025d939680e3472b8c843f25411d72e1/no/pdfs/nou201420140014000dddpdfs.pdf>

Utvalet si samla liste over tiltak kan lesast frå side 127 i NOU:14. Det er til saman 49 tiltak, og eit utval av desse vil verte omtala seinare i denne meldinga.

Deltaking før og etter prosessen med NOU:14

Hordaland fylkeskommune og Hordaland fagskulestyre leverte begge fråsegn til høyringa for NOU:14. Begge fråsegnene var klåre på at det var mange gode forslag for å styrka fagskulen, men at Hordaland fylkeskommune og fagskulestyret ønskjer at fagskulane fortsatt skal vere eigd av fylkeskommunane.

Vedtak i fagskulestyret 24.03.2015, sak PS 14/2015:

Vedtak

Hordaland fagskulestyre gjev høyringsfråsegn til NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg slik det går fram av denne saka.

Hordaland fagskulestyre vil påpeike at mange av tiltaka som kjem fram i høyringa har Fagskolen i Hordaland iverksett. Fagskulestyret i Hordaland er av den oppfatning at dei økonomiske rammevilkåra til fagskulane er heilt avgjerande om fagskulane skal vere i stand til å gi gode tilbod for å imøtekomme arbeidslivet sitt kompetansebehov.

Fagskulestyret støttar saksframlegget til innstilling, og Opplærings- og helseutvalet sitt tilleggspunkt:

«HFK vil påpeike at lokal kunnskap til næringsliv har vore viktig for fylkeskommunen si organisering av fagskulen. Det er viktig at fagskulen må sjåast i eit større perspektiv og må liggje under eit regionalt nivå. Så lenge Norge har ein 3-nivå-modell bør fagskulen vere tilknytta regional eining.»

Vedtak i fylkesutvalet 26.03.2015 sak PS 73/2015:

Vedtak

1. *Hordaland fylkeskommune gjev høyringsfråsegn til NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg slik det går fram av fylkesrådmannen si vurdering i denne saka.*
2. *HFK vil påpeike at lokal kunnskap til næringsliv har vore viktig for HFK si organisering av fagskulen. Det er viktig at fagskulen må sjåast i eit større perspektiv og må liggje under eit regionalt nivå. Så lenge Noreg har ein 3-nivå-modell bør fagskulen vere tilknytt regional eining.*

Både Opplæringsavdelinga og Regionalavdelinga var involvert i saksførebuinga til fråsegn frå Hordaland fylkeskommune. Regionalavdelinga meiner også det er viktig å sjå fagskuletilboda i samanheng med kompetansebehovet i regionen.

Hordaland fylkeskommune og fagskulestyret har i høve til å etablera større og færre fagskuleeininger vore i forkant av nokre av tilrådingane i NOU:14. Allereie i mars 2013 vart skulebruksplanen for vidaregåande skular og fagskular handsama i fylkestinget, og det vart vedteke at dei 7 fagskulane skulle slåast saman til 2 fagskular; ein helsefagskule og ein teknisk og maritim fagskule. Prosessen med samanslåingane har føregått i to etappar der dei små fagskulane vart slått saman eller lagt som studiestad under dei største fagskulane. Siste etappe i høve til å slå saman den tekniske fagskulen og den maritime fagskulen er under handsaming. På bakgrunn av dette har Hordaland både redusert talet på fagskular og etablert større einingar.

I prosessen med å utarbeide NOU:14 vart det arrangert regionvise samlingar der både fagskulane, næringsliv og fylkeskommunane kunne kome med innspel. Fylkesdirektør opplæring deltok med eit innlegg på ei regionsamling på Sola. Presentasjonen synleggjorde Hordaland fylkeskommune og Fagskolane i Hordaland sitt arbeid med å gje kompetanseheving i Hordaland, samt ønskje om å behalda forvaltninga og eigarskapet av fagskulane på eit regionalt nivå.

I etterkant av NOU:14 har Kunnskapsdepartementet sett i verk ei kartlegging av kostnadar knytt til fagskuledrifta i fylkeskommunane, og ei evaluering av Nasjonalt fagskoleråd. Hordaland fylkeskommune og Fagskolane i Hordaland har bidrege med informasjon og data til både kartlegginga og evalueringa.

I høve til komande stortingsmelding hausten 2016 er det viktig å informera politisk leiing om status i fagskulen i høve til NOU:14, og det vil derfor verte utarbeidd ei løypemelding om arbeidet som vert gjort ved Fagskolane i Hordaland.

Vidare arbeid med å styrka fagskulesektoren og behalda fagskulane på eit regionalt nivå

For å vere i forkant av stortingsmeldinga om fagskulane som kjem til hausten er det viktig å fortsette arbeidet med å styrka fagskulesektoren i Hordaland, samt synleggjere det arbeidet som vert gjort. I det følgjande vert det vist eit utval av dei 49 tiltaka som vart føreslått i NOU:14 i høve til kva ein bør arbeida med vidare og kva som vil verte vurdert i stortingsmeldinga om fagskulane. Tiltaka vert framheva i kursiv, medan eigne kommentarar står under dei framheva tiltaka.

1. Overgangsordningar mellom utdanningsinstitusjonar

Staten bør:

- *Løyve midlar til samarbeidsprosjekter for utvikling av overgangsordningar mellom fagskuler og uh-institusjonar.*

Kommentar

Ein bør vurdere korleis styret og Fagskulane i Hordaland kan ta eit initiativ for å få til fleire høvelege overgangsordningar mellom fagskulen og høgskulen.

2. Synleggjering, eigarskap og struktur

- *Auke sin innsats for å synleggjere fagskulen som ein attraktiv karriereveg.*
- *Sette i gang ein prosess med det føremål å overføre eigarskapet av dei offentlege fagskulene frå fylkeskommunane til staten. Fagskulane bør organiserast som statlege forvaltningsorgan med særskilte fullmaktar.*
- *Sette i gang ein prosess som skal føre til å redusere talet på fagskular for å skape robuste fagmiljø og styrke kvaliteten. Talet på offentlege fagskuler bør reduserast til mellom fem og ni.*

Kommentar

Hordaland fylkeskommune og Fagskolane i Hordaland arbeider aktivt med å synleggjere fagskulen som ein attraktiv karriereveg gjennom marknadsføring og ulike informasjonstiltak.

Hordaland fylkeskommune og fagskulestyret har som nemnt gjeve fråsegn om at ein ønskjer å behalda forvaltninga av fagskulane på det regionale nivået. I tillegg har det i lengre tid vert arbeidd med å redusere og styrka fagskuleeiniane i Hordaland fylkeskommune.

3. Institusjonsakkreditering

- *Gjennomføre endringar i lov- og regelverk for å innføre institusjonsakkreditering etter bestemte kriteria for fagskulane. Ei slik godkjenning skal vere ein føresetnad for å kunne kalla seg akkreditert fagskule. Akkrediterte fagskular kan sjølv opprette utdanningar innan dei økonomiske ramma myndigheitene set.*

Kommentar

Fagskulestyret bør vurdere om Fagskolane i Hordaland skal starte ein prosess med å søkje om fagområdegodkjenning.

4. Styresamansetning

- *Stille nasjonale og lovfesta krav til at alle offentlege fagskular skal ha fleirtal av ekstern representasjon i styra og ekstern styreleiar. Det bør settast krav til at dei private fagskulane skal ha ekstern representasjon i styrene, men ikkje krav til at det er fleirtall. Private fagskular som ønskjer å søkje offentlig finansiering, må ha eksternt fleirtal og ekstern styreleiar i tråd med reglane for offentlege fagskular.*

- *Stille lovfesta krav om at undervisningspersonell og studentar skal vere representert i styra for både offentlege og private fagskular.*

Kommentar

Fagskulestyra for dei fylkeskommunale fagskulane er svært ulikt samansett. Nokon har ekstern representasjon, medan andre berre har representasjon frå eigarsida. På NOKUT-konferansen vart dette nemnt som ei problemstilling, spesielt i høve til manglande representasjon frå eksterne i fagskulestyra. I høve til representantar i styret for tilsette og studentar frå fagskulane er dette ikkje eit lovfesta krav i dag. Tilsette og studentar skal ha møte og talerett i saker som vedkjem tilsette og studentar. I Hordaland fagskulestyre er tilsettrepresentant og studentrepresentant fullverdig styremedlem.

5. Nasjonalt fagskoleråd

- *Lysa ut oppdrag om ein ekstern evaluering av Nasjonalt fagskoleråd.*
- *Revidera mandat og samansetning av Nasjonalt fagskoleråd med det føremål at rådet kan ta eit større ansvar i å gjøre greie for arbeidslivets behov for fagskulekompetanse, og elles styrke rådets bidrag til politikktviklinga på fagskulefeltet.*
- *Som eit ledd i revisjonen av mandatet til Nasjonalt fagskoleråd, be rådet opprette nasjonale fagråd som gjev råd i høve til dimensjonering av studietilbodet innanfor eget fagfelt, samt ha ein koordinerande rolle i høve til kvalitetsutvikling, det vil sei opptak og utvikling av anbefalte nasjonale studieplanar. Staten bør sikre at råda vert leia av leiande fagpersonar innanfor einsskilde fagfelt.*

Kommentar

NIFU har fått i oppdrag å evaluere Nasjonalt fagskoleråd. Personar i både fylkesadministrasjonen ved Opplæringsavdelinga og Fagskolane i Hordaland har blitt intervjuet av NIFU som del av evalueringa. I høve til dimensjonering er det viktig at eventuelle fagråd som skal vurdere å gje innspel til kompetansebehov har ei svært god regional forankring. Eit sentralisert utval vil ikkje kunne ha inngåande kjennskap til lokale og regionale kompetansebehov.

6. Kompetanse og forskning

- *Spissa kravet til godkjent undervisningspersonell slik at det inneheld fagkompetanse, relevant og oppdatert yrkeserfaring og pedagogisk/didaktisk kompetanse.*
- *Tilby yrkespedagogisk utdanning for undervisningspersonale ved fagskulane.*
- *Løyve midlar til å styrke kunnskapsgrunnlaget om fagskulen gjennom auka forskingsinnsats.*

Kommentar

Forskningsrådet har lyst ut forskningsmidlar (48 millionar) til innovasjonsprosjekt i utdanningssektoren. Programmet finansierer forskning og innovasjon innanfor følgjande temaområder:

- Læringsprosessar, vurderingsformer og læringsutbytte
- Praksis, profesjonsutøving og kompetanseutvikling
- Styring, leiing, organisering og resultatoppnåing
- Utdanning, samfunn og arbeidsliv

Les meir om utlysninga her:

<http://www.forskningsradet.no/no/Utllysning/FINNUT/1254015604100/p1173268235938?proglid=1253990054239&visAktive=true>

7. Finansiering

- *Samordne all finansiering av fagskular under éin finansieringsordning for fagskular som vert gjort til eit statleg ansvar under Kunnskapsdepartementet.*
- *Sørgje for at ein ny finansieringsordning for fagskular byggjer på prinsippet om reell kostnadsdekning for fagskuleutdanning, og gjere ein grundig kartlegging av kostnadene knytt til drift og utvikling av forskjellige typar fagskuleutdanningar.*
- *Innføra ein finansieringsordning i tråd med utvalet sin «Kandidat-studentmodell med utviklingsmidlar». Systemet bør bestå av tre hovudelement: grunnfinansiering, resultatbasert finansiering og utviklingsmidlar. Systemet bør vere basert på differensierte kategoriar med tilhøyrande satsar.*
- *Tilføra fagskulesektoren nye friske midlar, gjennom ein finansieringsordning som gjev reell kostnadsdekning, og med friske utviklingsmidlar som bør utgjere om lag 15–20 prosent av budsjettramma.*
- *Innføra ein eigen programkategori for fagskular i statsbudsjettet.*
- *Dimensjonere talet på studieplasser i sektoren gjennom etablering av ein opptaksramme og tildeling av studieplasser på bakgrunn av dokumenterte kompetansebehov og innspel frå Nasjonalt fagskoleråd og dei nasjonale fagråda. Dimensjoneringa bør verte definert som eit styringsvirkemedel for staten.*
- *Løyva ein del strategiske, og frie, studieplasser som fagskulane sjølv kan fordele eller nytta til oppretting av nye tilbod ved behov for å oppretthalde ein dynamikk i fagskuletilbodet.*

Kommentar

I dag er det ulik finansiering av fagskulesektoren. Dei fylkeskommunale fagskulane vert finansiert gjennom rammeoverføringar til fylkeskommunen, utanom helsefagskulane som søker finansiering gjennom tilskotsordninga til Helsedirektoratet, saman med dei private tilbydarane. Dei private fagskulane (utanom helsefag) har studentfinansierte tilbod. Det kan vere fornuftig å samla finansieringa til ein instans for å sjå heile sektoren i samanheng.

I høve til ny finansieringsmodell er forslaget i NOU:14 støtta i høyringsfråsegna til Hordaland fylkeskommune og Hordaland fagskulestyre. Det er viktig at fagskulesektoren har fokus på styrking av finansieringa. Det er behov for meir midlar og ei meir hensiktsmessig finansieringsordning enn i dag. Det vil også vere ein føremon at fagskulane får ein eigen post i statsbudsjettet.

8. Fagskulane bør:

- *Auka si innsats for å synleggjere fagskulen som ein attraktiv karriereveg.*
- *Bidra aktivt i ein strukturprosess med det føremål å bygge meir robuste fagskular, både fagleg og administrativt.*
- *Bidra med kvalifisert fagpersonell for deltaking i dei føreslåtte nasjonale fagråda.*
- *Utforme eit system for hospitering slik at fagskulelærarar kan få ny kompetanse og erfaring med relevant arbeidsliv.*
- *Leggje til rette for at undervisningspersonell får høve til å delta på yrkespedagogisk utdanning ved behov.*

9. Universitet og høgskular bør:

- *Gjere grundigare vurderingar om innpass av fagskuleutdanning i høgare utdanning basert på dei ulike utdanningane sine samla læringsutbytte.*

Konklusjon

Det er viktig å fortsette å følgje opp tilrådingane i NOU:14 som kan bidra til å styrka fagskulesektoren og samtidig behalda fagskulane på det regionale nivået. Mellom anna bør fagskulestyret og Hordaland fylkeskommune fortsette arbeidet med å etablere større fagskuleeiningar i høve til samanslåing av Bergen maritime fagskole og Bergen tekniske fagskole. Fagskulestyret kan også gå i dialog med fagskular i andre fylke på Vestlandet for å sjå på moglegheita for eit større samarbeid på tvers av fylkesgrensene. Det er etablert eit samarbeid mellom fagskulane på Austlandet, og det bør også etablerast eit liknande samarbeid på Vestlandet. Det er også mogleg å samarbeida med andre fagskular på Vestlandet om ein

vestlandskonferanse i forkant av stortingsmeldinga for å kome fram til felles konkrete tiltak for ein framtidig styrka fagskulesektor.

Vidare er det viktig å «marknadsføre» overfor sentrale myndigheiter det arbeidet som vert gjort i Hordaland i høve til å styrka fagskulen som skuleslag, og i høve til å levere viktig kompetanseheving lokalt, regionalt og nasjonalt. Basert på dei framheva tiltaka over som vert føreslått i NOU:14 bør Hordaland fagskulestyre og Hordaland fylkeskommune fokusera på følgjande tiltak fram mot, og etter, stortingsmeldinga for fagskulane:

Aktivitet	Omtale	Styret	HFK
Forsking	Vurdera om ein skal søkje forskningsrådet om midlar til forskings og innovasjonstiltak for Fagskolane i Hordaland.	X	
Marknadsføring/ informasjonsarbeid	Fortsette arbeidet med marknadsføring i tillegg til å driva aktivt informasjonsarbeid mot sentrale myndigheiter i høve til korleis ein arbeider med å styrka fagskulen i Hordaland.	X	X
Større og færre einingar	Fortsette arbeidet med å etablere større og færre einingar ved Fagskolane i Hordaland.	X	X
Fagområdegodkjenning	Vurdera om ein skal søkje fagområdegodkjenning innanfor eit aktuelt fagområde. Dette er kostnadskrevjande, og ein må vurdera behov for ekstra ressursar.	X	
Styresamansetning	Vurdera styresamansetninga i Hordaland fagskulestyre i høve til eksterne representantar.		X
Finansiering	Vurdera korleis ein ønskjer at framtidig finansiering skal vere, og fremje dette mot sentrale myndigheiter.	X	X
Dimensjonering	Vurdera korleis ein ønskjer at fagskuletilboda skal dimensjonerast, og fremje dette mot sentrale myndigheiter.	X	X
Overgangar mellom fagskule og høgskule	Styret bør vurdera korleis styret og Fagskolane i Hordaland kan ta eit initiativ for å få til fleire høvelege overgangsordningar mellom fagskulen og høgskulen.	X	
Samarbeid med andre regionar	Styret bør vurdera å gå i dialog med fagskular i andre fylke på Vestlandet i høve til meir samarbeid.	X	
Vestlandskonferanse	Vurdera å halda ein Vestlandskonferanse for fagskulesektoren i høve til NOU:14	X	